

Nordmenn, netthandel og piratkopier

**TOLL
CUSTOMS**

patent varemærke design
Patentstyret

Om undersøkelsen

På oppdrag fra Tolletaten og Patentstyret, gjennomførte Kantar i april 2021 en landsomfattende spørreundersøkelse om nordmenns holdninger og erfaringer med netthandel og piratkopierte varer.

1000 personer svarte på spørsmål om temaet, noe som er regnet for å gi et landsrepresentativt inntrykk av befolkningen.

Denne rapporten tar for seg resultatene fra spørreundersøkelsen. Samtidig omtales internasjonale trender og tendenser på området for å sette resultatene inn i en overordnet sammenheng.

Bakgrunn:

EU Observatoriet mot inngrep i immaterialrettigheter har gjennom mange år dokumentert problemene rundt piratkopiering. Det foreligger en lang rekke studier og rapporter som blant annet tar for seg EU-borgeres syn på piratkopier, hvor mye de legitime bransjene taper på grunn av falske varer, og hvor mye IPR-intensive bedrifter bidrar til EUs økonomi.

I 2020 ble det anslått av EU-Observatoriet at i løpet av et år er 6,8 % av alle importerte varer til Europa piratkopier. Der piratkopiene tidligere typisk ankom i store containerlaster, kommer nå 63 % av beslaglagte piratkopier som små pakkeforsendelser bestilt på nett.

EUROPOL (det europeiske byrået for politisamarbeid) anser piratkopiering å være en alvorlig kriminalitetstrussel for Europa de kommende årene. De dokumenterer at piratkopiering genererer store summer til organiserte kriminelle, og at falske produkter utgjør en helse- og sikkerhetsmessig trussel mot forbrukerne. Piratkopiering er derfor besluttet å være et prioritert fokusområde for EU den neste fire års perioden, sammen med annen alvorlig organisert kriminalitet som blant annet narkotika-, våpen- og menneskehandel.

Piratkopier og netthandel under covid-19 pandemien

Interpol (internasjonalt byrå for kriminalpolitiasamarbeid) og Europol har også registrert en markant økning av piratkopier i forbindelse med korona-utbruddet. De peker på at organiserte kriminelle var svært raske til å utnytte situasjonen ved å tilby piratkopierte smittevern-produkter som ansiktsmasker og desinfeksjonsmidler, samt legemidler som uriktig lover å virke mot korona.

I mai 2020 ble piratkopierte ansiktsmasker for sykehusansatte oppdaget på Universitetssykehuset i Nord-Norge. Maskene var piratkopier av en kjent merkevare. De piratkopierte ansiktsmaskene ble testet av Forsvarets forskningsinstitutt og holdt ikke tilstrekkelig kvalitet og standard. Ansatte på sykehuset som hadde brukt maskene ble smittet av korona.

Europol og Interpol advarte tidlig i pandemien mot at piratkopierte vaksiner i stort omfang kunne komme i omløp når disse kom på plass. Advarslene viste seg å være godt begrunnet. Blant annet meldte NRK i mars 2021 om at det hadde dukket opp falske vaksiner i Kina og Sør Afrika. Siden har det også dukket opp falske koronavaksiner i blant annet Mexico og Polen. Interpol og Europol har i denne forbindelse gått ut offentlig for å bevisstgjøre folk om at ingen godkjente vaksiner per i dag selges på nett.

Med dette bakteppet ønsker Patentstyret og Tolletaten svar på hvilke erfaringer folk har med piratkopierte produkter, hvor på nettet de kommer i kontakt med dem, hva slags kunnskapsnivå og holdninger de har til kjøp og salg av piratkopier når de handler etc. En slik kartlegging gir oss et mer sammensatt og nyansert bilde av netthandel med piratkopier her til lands. Det er et viktig bidrag i myndighetens arbeid med bekjempelse av et stort samfunnsproblem.

Hvor mange har kjøpt piratvarer på nett?

Resultatene viser at 6 % av befolkningen har kjøpt piratkopier på nett, mens 16 % er usikre på om det de kjøpte var en kopi. Til sammen har 22 % av befolkningen enten kjøpt, eller mistenker at de har kjøpt, falske varer på nett.

79 % har aldri kjøpt piratkopier når de netthandler.

Til sammenlikning viser en EU-undersøkelse fra 2020 at 5 % av EU-borgere oppgir å ha kjøpt piratkopier det siste året.

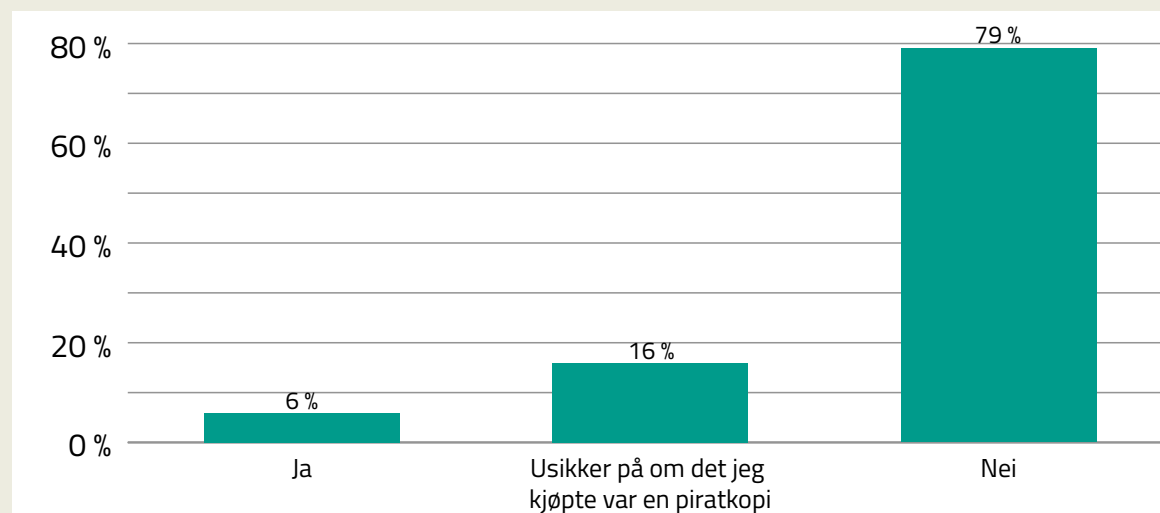
Stor usikkerhet ved kjøp

En stor andel nordmenn er usikre på om varer de vurderer å kjøpe er falske eller ikke, når de sitter foran skjermen og netthandler. Hele 43 % svarer at de lurer på dette i en kjøpsituasjon.

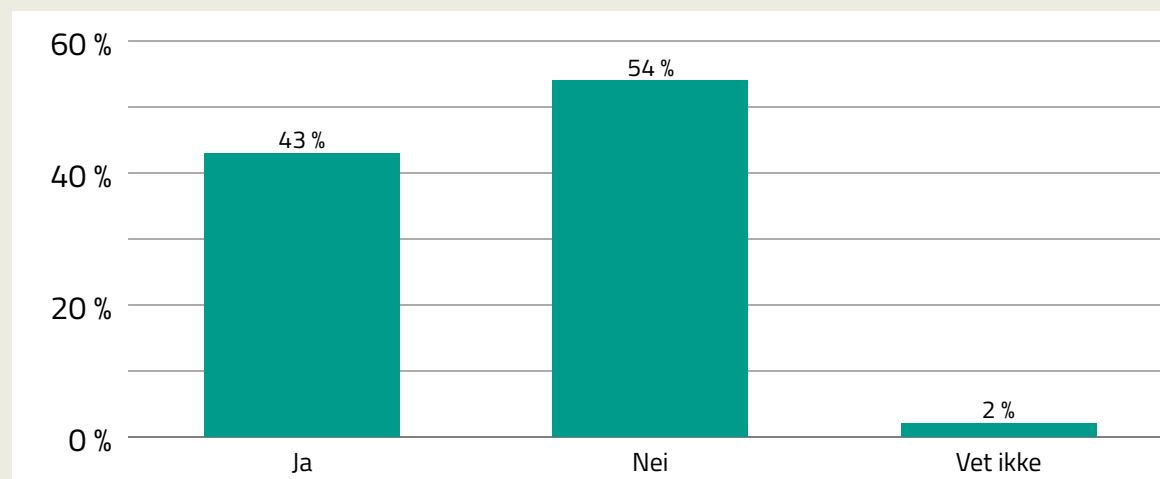
Resultatet viser at utbredelsen av falske varer på nett er en aktuell problemstilling som angår veldig mange.

Tallene viser også at de yngre i aldersgruppen under 30 er mer usikre enn eldre netthandlere. Kanskje skyldes dette at yngre handler oftere på nett, og dermed har mer erfaring, og er mer bevisste på utbredelsen av piratkopier?

Har du noen gang kjøpt en eller flere piratkopier på nett?

Når du sitter foran skjermen og vurderer å handle på nett, har du lurt på om et produkt er ekte vare eller en piratkopi?

Hvor på nettet møter nordmenn piratkopierte varer?

Ved å følge internasjonal utvikling er Tolletaten og Patentstyret klar over at piratkopiene flourer både i nettbutikker, på e-handelsplattformer og i sosiale medier. Piratkopier på nett utgjør en helse- og sikkerhetsmessig trussel for forbrukere som blir lurt til å tro at de kjøper ekte produkter. Det store tilfanget av piratvarer truer også de lovlige merkevarene som taper renommé og inntjening.

Hva vet vi om piratkopier på falske nettsider, e-handelsplattformer og sosiale medier?

Falske nettsider

Da Interpol og Europol koordinerte en felles operasjon kalt «In our Sites» i 2018 ble 33 654 domenenavn som solgte piratkopier beslaglagt. Da tilsvarende operasjon ble gjennomført tidligere år ble 20 520 domenenavn beslaglagt. Tallene illustrerer at det er et stort omfang av nettsider som selger piratkopier der ute, og at trenden er økende.

E-handelsplattformer og markedsplasser på nett

EU-kommisjonen følger systematisk med på situasjonen med e-handelsplattformene og deres håndtering av piratkopier. I 2018 utarbeidet EU-kommisjonen for første gang en svarteliste over både fysiske markedsplasser og markedsplasser på nett, som selger piratkopier i stor skala utenfor Europa. I 2020 ble en oppdatert liste

Foto: Tolletaten

publisert. Svartelisen er ment å synliggjøre hvilke markedsplasser som er involvert i, og tilrettelegger for eller på andre måter drar nytte av handel med piratvarer i stor skala.

Noen av aktørene som stod på listen fra 2018 har tatt grep for å redusere IPR-krenkelsener og er derfor tatt ut av listen for 2020. Listen fra 2020 peker også på at andre aktører, herunder Amazon, Alibaba og eBay, ifølge rettighetshaverne har et betydelig problem med piratkopierte varer på sine plattformer. Til illustrasjon var problemet med piratkopier grunnen til at Nike i 2019 trakk sine produkter fra Amazon. Sandalprodusenten Birkenstock gjorde det samme i 2016.

Men fordi Amazon og de andre nevnte aktørene gjør en omfattende innsats for å redusere problemet med falske varer på sine plattformer, for eksempel ved å innføre ny teknologi og samarbeide med rettighetshaverne for å komme piratkopiene til livs, er de ikke oppført på listen til tross for at mye gjenstår før problemet er løst. Det er likevel illustrerende for dagens situasjon at det er et stort omfang av piratkopierte varer også på kjente e-handelsplattformer, og at det er et omfattende problem som er vanskelig å bekjempe.

Sosiale medier

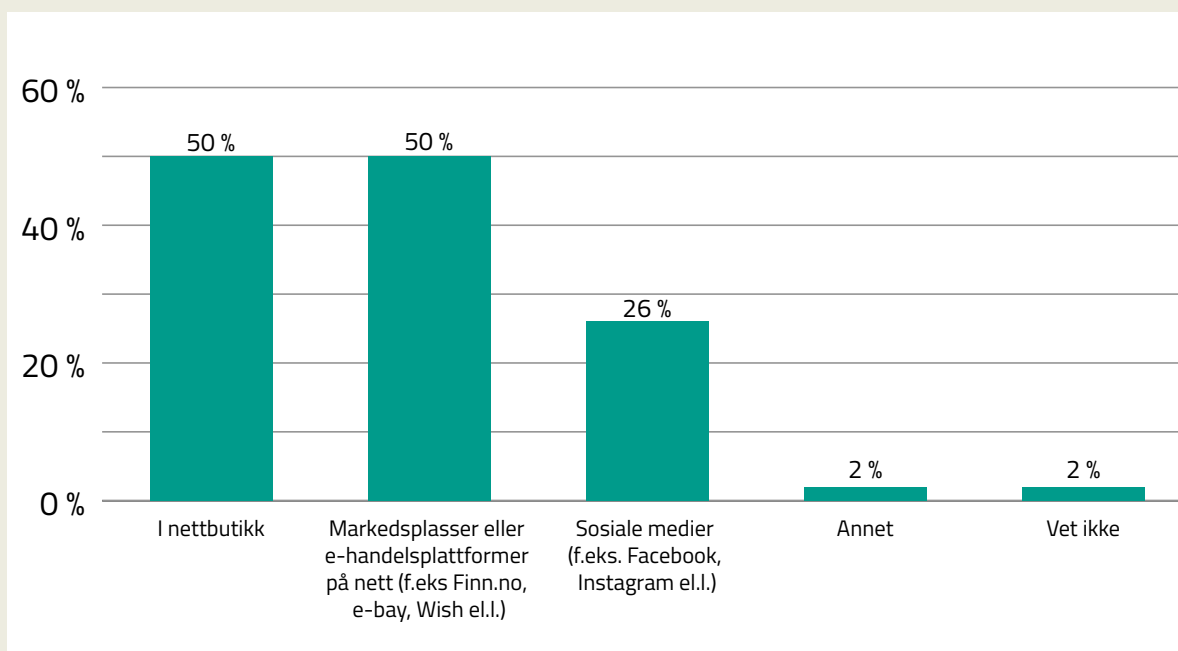
I 2021 kom en rapport fra EU-Observatoriet som tar for seg piratkopier og sosiale medier. Rapporten ser på Facebook, Instagram, Twitter og reddit. Ved hjelp av blant annet kunstig intelligens har man målt antall dialoger som omhandler piratkopier i disse sosiale mediene. Resultatene viser en markant forekomst av tilbudte piratkopier. Instagram er det sosiale mediet som hadde det høyeste tallet dialoger om falske varer (67 %). De vanligste produktkategoriene på Instagram gjaldt klokker, leker, sko, smykker, parfyme og kosmetikk. Det er verdt å merke seg at man i undersøkelsen ikke hadde tilgang til private grupper på Facebook. Det fremheves i rapporten at det er grunn til å tro at Facebook hadde hatt høyere tall dersom disse hadde vært inkludert.

Hvor kommer norske netthandlere over piratkopier?

Med disse internasjonale tallene og rapportene som bakgrunn viser undersøkelsen vår at noe av det samme bildet gjør seg gjeldende også for norske netthandlere. Norske forbrukere støter på piratkopier både i nettbutikker, på e-handelsplattformer og markeds plasser på nett, og på sosiale medier.

Ca. 50 % av de som har kjøpt piratkopier online sier at de kom over de falske varene i nettbutikk, mens den andre halvparten sier de handlet på en markeds plass eller e-handelsplattform.

Hvordan kom du over varen(e)?*

Undersøkelsen viser videre at 26 % sier de kom over varer på sosiale medier. (Sammenlagt resultat er over 100 % fordi respondentene kan oppgi å ha kjøpt flere varer).

Når det gjelder sosiale medier er det stor forskjell på menn og kvinner. Mens 42 % kvinner svarer at de har kommet over piratkopier på sosiale medier svarer bare 15 % menn det samme.

Videre er aldersgruppen 30-44 år de som oftest har kommet over falske varer på markeds plasser eller e-handelsplattformer på nett (62 %), mens tallet er 36 % for de over 60.

Flere blir lurt på nett - tror de kjøper ekte vare

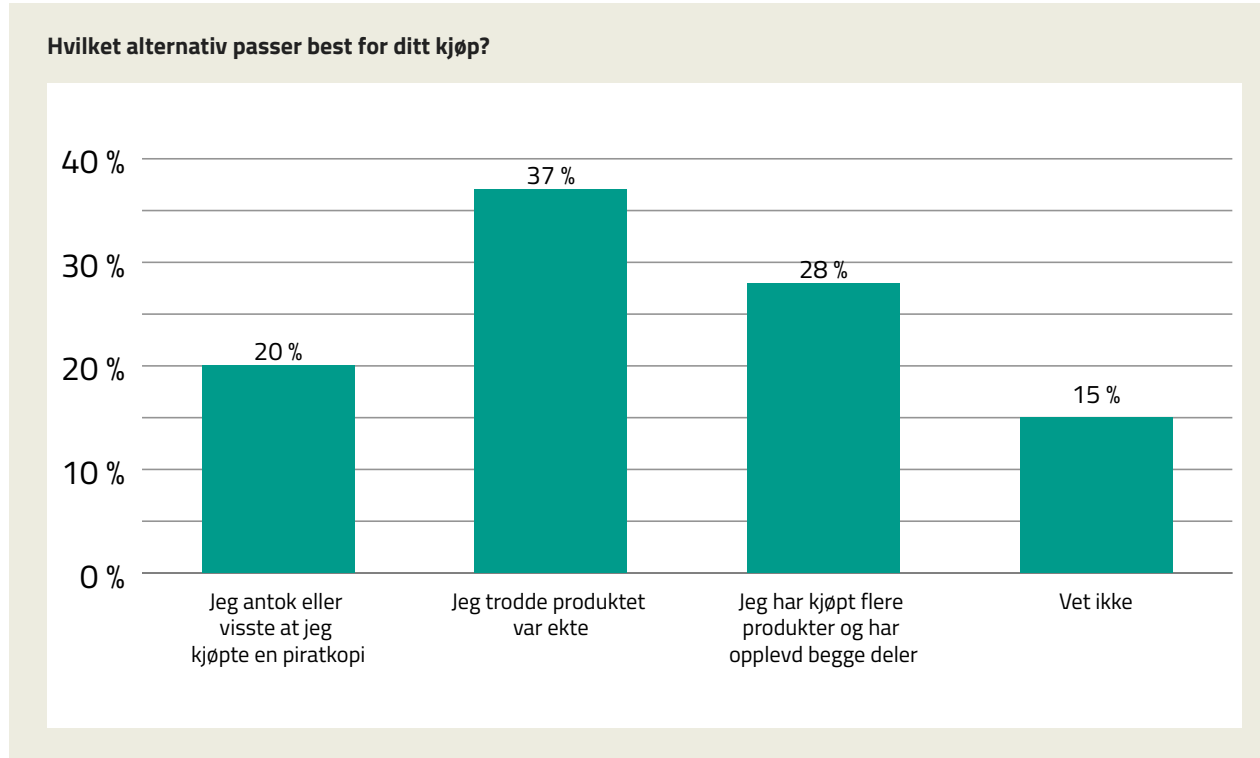
Undersøkelsen viser at 20 % av de spurte bevisst kjøpte piratkopier på nettet.

I flere studier og rapporter om piratkopiering blir det pekt på at et av aspektene som muliggjør den omfattende handelen med falske varer er publikums aksept. Forbrukere kjøper piratkopier og ignorerer at dette er ulovlige produkter. Mange forbrukere ser ikke at handel med piratvarer har alvorlige konsekvenser, og anser kjøp av piratkopier for å være harmløst.

Et interessant funn fremkommer hvis man sammenlikner denne undersøkelsen med undersøkelsen som Tolletaten og Patentstyret gjennomførte i 2018. Den gjaldt kjøp av piratkopier generelt, ikke bare på nett. Der var resultatet at 39 % av nordmenn som hadde kjøpt piratkopier, hadde gjort det bevisst, mens 12 % trodde produktet de kjøpte var ekte.

I undersøkelsen her sier 37 % av netthandlerne at de trodde produktet de kjøpte var ekte. Sammenlikner vi de to undersøkelsene viser resultatene dermed at et betydelig større antall respondenter tror de kjøper ekte vare og blir lurt ved netthandel, enn i kjøpsituasjoner elles.

Ikke overraskende er det vanskeligere å avdekke om en vare er falsk når man sitter foran skjermen. Ofte ser nettsidene som selger

piratkopier svært profesjonelle ut, og mange opplever å motta et produkt i posten som ikke svarer til det de trodde de kjøpte. Bildene i de falske nettbutikkene er gjerne hentet fra originalprodusentenes egne nettsider uten tillatelse, og de falske nettsidene tilbyr ofte alt fra returordninger til kundeservice for å fremstå tillitsvekkende.

Flere i aldersgruppen 45-59 blir lurt (54 %), enn yngre netthandlere. I gruppen under 30 og opp til 44 år trodde 32 % at produktet var ekte.

I hvilken grad har folk tillit til nettsteder de handler fra?

I 2021 kan man kjøpe de aller fleste varer online. Flere og flere med fysiske butikker har også nettbutikk. I utgangspunktet må vi ha tillit til at de som importerer merkevarer har sørget for at det er ekte varer de selger online.

40 % av respondentene svarer at de stoler på nettsteder de kjenner fra før. Dette vitner om sunn samhandling mellom selger og kjøper, der eieren av nettbutikken har bygget opp tillit til kundene sine og garanterer for at varene de selger er ekte.

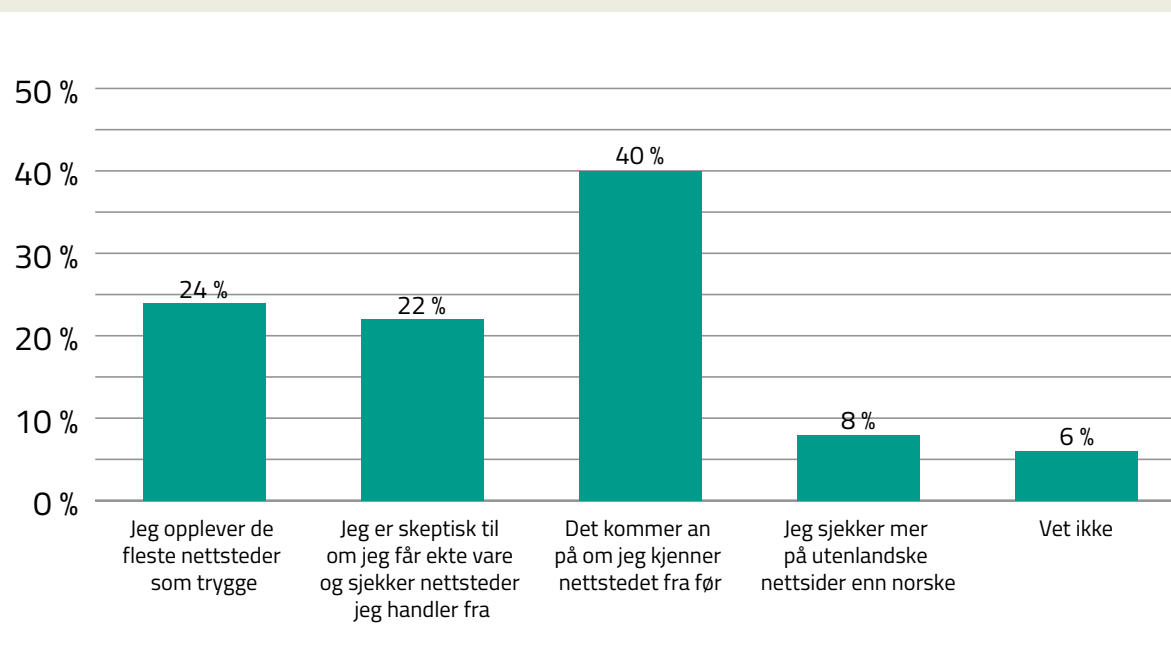
Samtidig svarer 22 % at de er skeptiske og sjekker nettsteder de skal handle fra. Og en viss skepsis kan være på sin plass, både for forbrukere og innkjøpere. Det er dokumentert gjennom studier at de som selger piratkopier ofte bruker falske dokumenter og andre intrikate metoder for å skyggelegge piratkopierte varers opprinnelse. Også for innehavere og innkjøpere kan det være vanskelig å oppdage om et parti med produkter er ekte eller ikke. Det er derfor viktig at forretningsdrivende med gode intensjoner om å selge ekte varer online, er oppmerksomme på risikoen for å kjøpe partier med falske varer.

Er det større grunn til skepsis der varene er parallellimporterte?

Originalprodusentene har som regel ganske god kontroll på egne distribusjonsledd, grossister og forhandlere. Ved parallellimport ligger det i sakens natur at man er utenfor originalprodusentens forsyningskjeder. Studier og rapporter dokumenterer at store partier med falske varer er i omløp, og at opprinnelsen til produktene

bevisst forfalskes og tåkelegges av organiserte kriminelle. I en slik situasjon er det en risiko for at innkjøpere føres bak lyset og at piratkopier havner inn i de lovlige forsyningskjedene.

I hvilken grad stoler du på at nettstedene du handler fra selger ekte varer?

Er norske nettsider tryggere enn utenlandske?

Av de respondentene som sier de har kjøpt piratkopier på nett oppgir 68 % at de kjøpte varen på en utenlandsk nettside, mens 14 % kjøpte på en norsk.

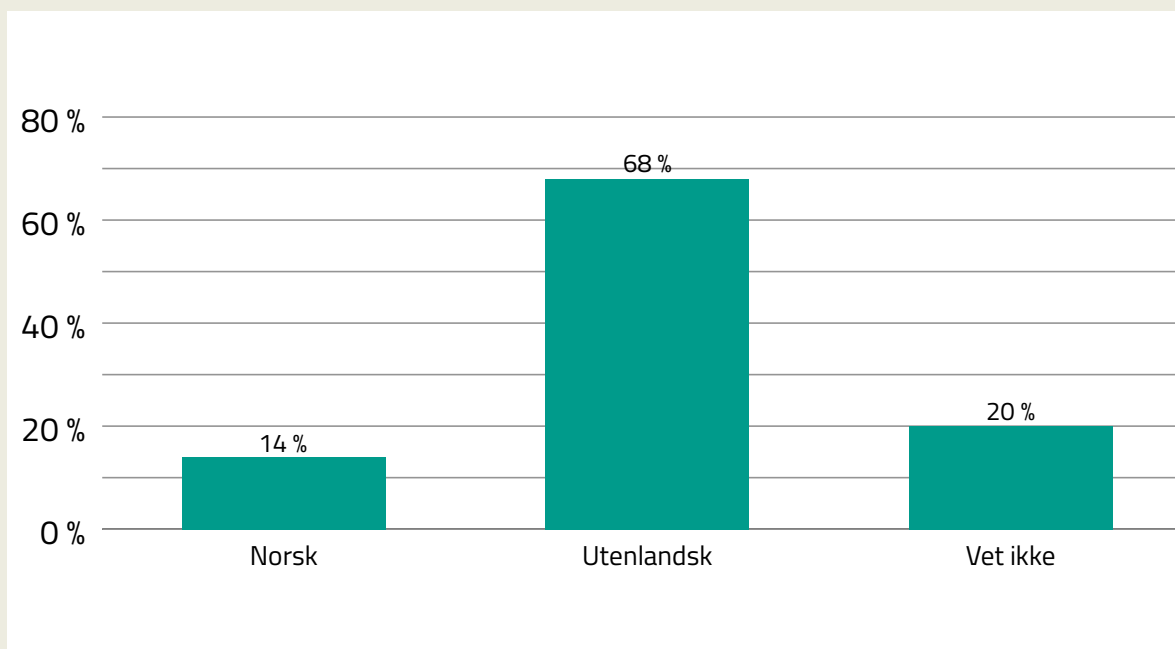
Hva kan det skyldes at flere handler piratkopier på utenlandske nettsider?

Noe av forklaringen på den markante forskjellen mellom norske og utenlandske nettsider kan skyldes forskjeller i kontrollen av domenenavn i ulike land og jurisdiksjoner. En tidligere undersøkelse fra EU-Observatoriet viser at mange nettbutikker som selger falske varer misbruker domenenavnsystemet for å tiltrekke seg kunder. De kjøper gjerne opp og utnytter domenenavn som har løpt ut, men som tidligere har vært brukt av seriøse aktører.

Domenenavnene kan ha tilhørt virksomheter, kjendiser, organisasjoner, nyhetsformidlere, kulturelle aktører eller fankubber, og har sjelden noen sammenheng med typen piratkopier som selges der senere. Det viktige ser ut til å være at domenenavnet har hatt høy klikkrate og dermed havner høyt opp blant søkeresultatene. På denne måten tiltrekker de falske nettbutikkene seg trafikk og får mange kunder.

I Norge er det Norid som administrerer no-domenet, og man kan sjekke kontaktinformasjonen til norske domenenavn i Norids domeneoppslag. Under det norske

Kjøpte du piratkopien(e) på en norsk eller utenlandsk nettside?

toppdomenet må alle som vil registrere et domenenavn identifisere seg, enten med et organisasjonsnummer i Enhetsregisteret eller med fødselsnummer i Folkeregisteret. Dette kravet gjør at det er en reell, ansvarlig virksomhet eller person bak alle norske domenenavn. Slett ikke alle toppdomener har tilsvarende krav til

identifikasjon. Det kan dermed være enklere for bakmenn å sette opp ulovlige nettsider med skjult identitet i mange andre land, enn det som er tilfelle i Norge. Dette kan være noe av forklaringen på at nordmenn opplever å kjøpe flere falske varer på utenlandske sider, selv om piratkopiene også finnes på norske sider.

Hva slags typer piratkopier kjøper nordmenn?

Klær, sko, elektronikk og solbriller er de vanligste enkeltkategoriene av piratkopier folk handler på nett.

Piratkopiering har imidlertid spredd seg til alle vareslag, som alminnelige husholdningsartikler, mat- og drikkevarer, sportsutstyr, sprøytemidler, medisiner, kosmetikk, leker og bildeler. Respondentene i undersøkelsen oppgir andre eksempler på piratkopierte produkter de har kjøpt, som man vanligvis ikke forbinder med piratvarer. Her kan nevnes blant annet piratkopiert båtkallesje, spesielle penner til å tegne med, musikkinstrumenter og verktøy til å reparere kikkertsikte.

Slår man sammen tallene for varer som kan utgjøre en helse- og sikkerhetsmessig risiko for forbrukerne blir dette den største kategorien for norske netthandlere. Til sammen utgjør potensielt farlige produkter 42 % av piratkopiene folk kjøper på nett.

Farlige piratkopier

I 2019 publiserte EU-Observatoriet en studie om farene forbundet med piratkopierte varer. Studiet konkluderer blant annet med at den mest vanlige faren ved piratkopierte varer er at man utsettes for kjemikalier og giftstoffer som kan føre til umiddelbare skader eller ha alvorlige langtidsvirkninger.

De identifiserte risikoene i Observatoriets studie gjelder alt fra feilaktig konstruerte produkter til bruk av dårlige komponenter eller stoffer samt manglende etterlevelse av sikkerhetsstandarder. Det trekkes blant annet frem eksempler på farlig elektrisk verktøy og elektroniske produkter. Dette er produkter som vår undersøkelsen viser at mange nordmenn handler på nett (17 % elektroniske produkter, 7 % verktøy).

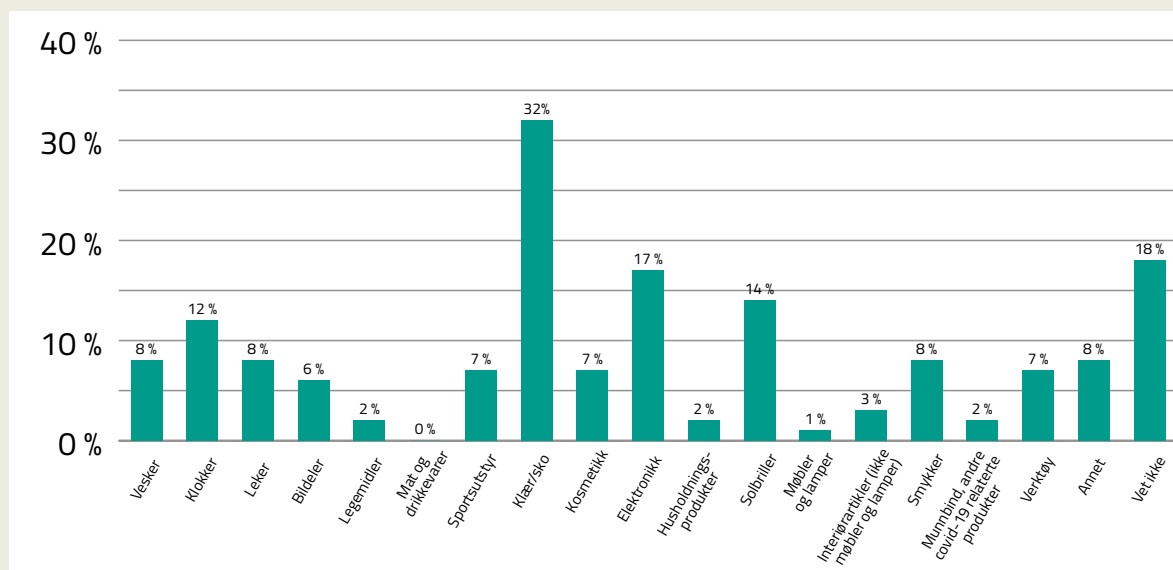
Eksempelene på brannfarlig elektrisk verktøy i Observatoriets studie var blant annet ikke sikret mot løse deler som kan slenges løs under bruk, og dermed skade brukeren. Det trekkes også

frem eksempler på forfalskninger av kjente merkevarer på vinkelslipere og drillere.

I tillegg viser Observatoriets studie flere eksempler på piratkopierte mobilladere, rettetenger og andre elektroniske produkter som kan være brannfarlige, gi elektrisk støt eller eksplodere.

Analysen i Observatorie-studien peker også på at 73 % av de farlige piratkopierte produktene som kommer til Europa har sin opprinnelse i Kina. Det fremheves at det er en manglende forståelse blant europeere om omfanget av problemet med farlige piratkopier.

Hvilke av følgende piratkopier har du noen gang kjøpt?*

Hvorfor kjøper nordmenn piratkopier på nett?

42 % av de som har kjøpt piratkopier på nett sier de gjorde det fordi prisen var lav. På nettet er det enkelt å sammenlikne priser og surfe videre til andre nettsteder som kanskje tilbyr varen du ønsker til en rimeligere pris.

Tallet på de som svarer at de kjøpte piratvarer fordi de trodde produktet var ekte er også høyt. 37 % oppgir dette som grunnen til at de kjøpte piratvarer. For 22 % av de spurte var det ikke viktig om produktet var ekte eller falskt.

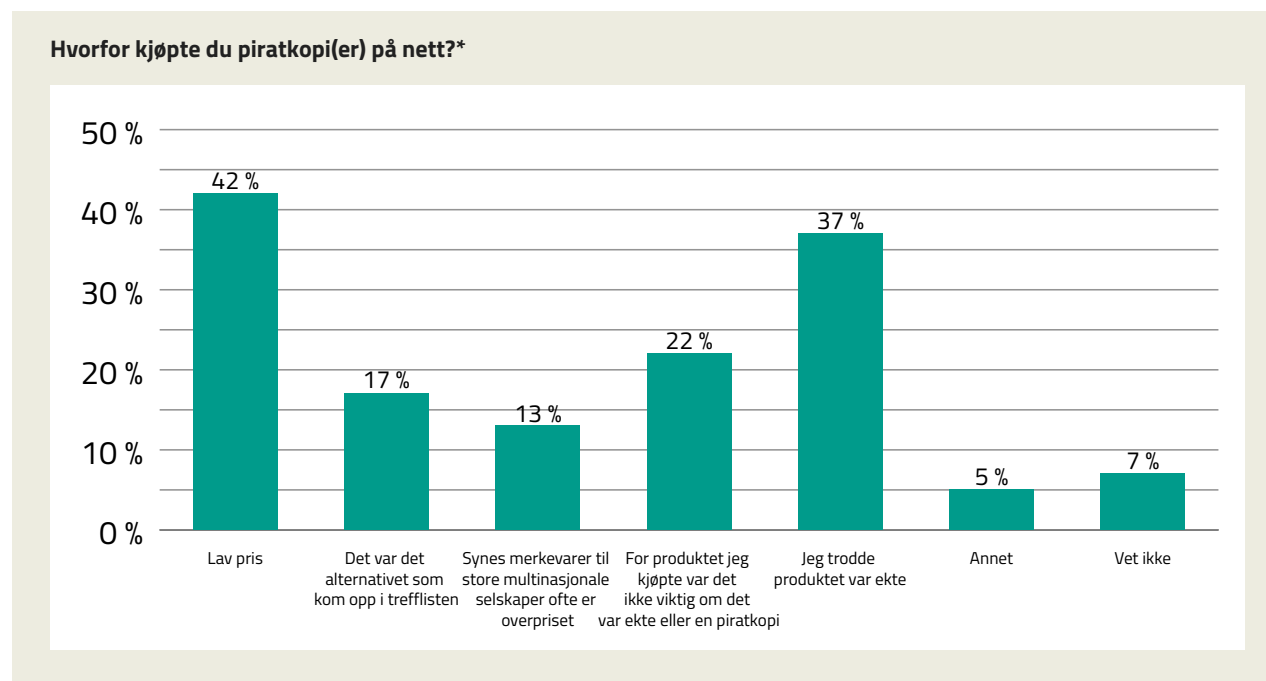
De fleste liker å gjøre en god handel. Når det kommer til piratkopier på nett kan ekstraordinær lav pris være en viktig indikator på at et produkt er falskt. Men man skal også være oppmerksom på at mange selgere av piratkopier er klar over at for lav pris gjør folk mistenksomme, og at de derfor legger seg nært opp til prisen for det originale produktet, nettopp for å kamuflere at varen ikke er ekte. Luksusmerker er sjelden på salg, og i hvert fall ikke til dumping-priser.

Publikums aksept av falske varer gjør handelen mulig

I flere studier og rapporter om piratkopiering blir det pekt på at et av aspektene som muliggjør den omfattende handelen med falske varer er publikums aksept. Mange forbrukere ser ikke at handel med piratvarer har alvorlige konsekvenser og anser kjøp av piratkopier for å være harmløst.

Handelen med piratkopier har mange negative konsekvenser for den enkelte og for samfunnet. Gjennom det norske myndighetsnettverket mot inngrep i immaterialrettigheter jobber Tolletaten og Patentstyret sammen med åtte andre myndigheter for å bekjempe det omfattende problemet.

At en stor andel av nordmenn kjøper piratkopier viser at det er behov for bevisstgjøringstiltak. Kunnskap om negative konsekvenser kan sette forbrukerne i stand til å ta bevisste valg og unngå falske varer, fremfor å la prisen være den avgjørende faktoren. Det er også behov for bevisstgjøring om enkle metoder og verktøy som folk kan ta i bruk for å unngå å bli lurt til kjøp av piratkopier på nett.

Erfaringer knyttet til kjøp av piratkopier

Ved spørsmål om erfaringer knyttet til piratkopier, svarte 18 % at de var misfornøyd med kjøpet. 46 % hadde både positive og negative erfaringer, mens 19 % var usikre. 17 % svarte at de var fornøyd med kjøpet.

Man kjenner ikke opprinnelsen til den falske varen – derfor vet man heller ikke hva den inneholder

Det finnes piratkopier som holder tilfredsstillende kvalitet. Men i og med at man aldri vet hvem som står bak et forfalsket produkt, vet man heller aldri hva det inneholder. Fordi opphavet er ukjent,

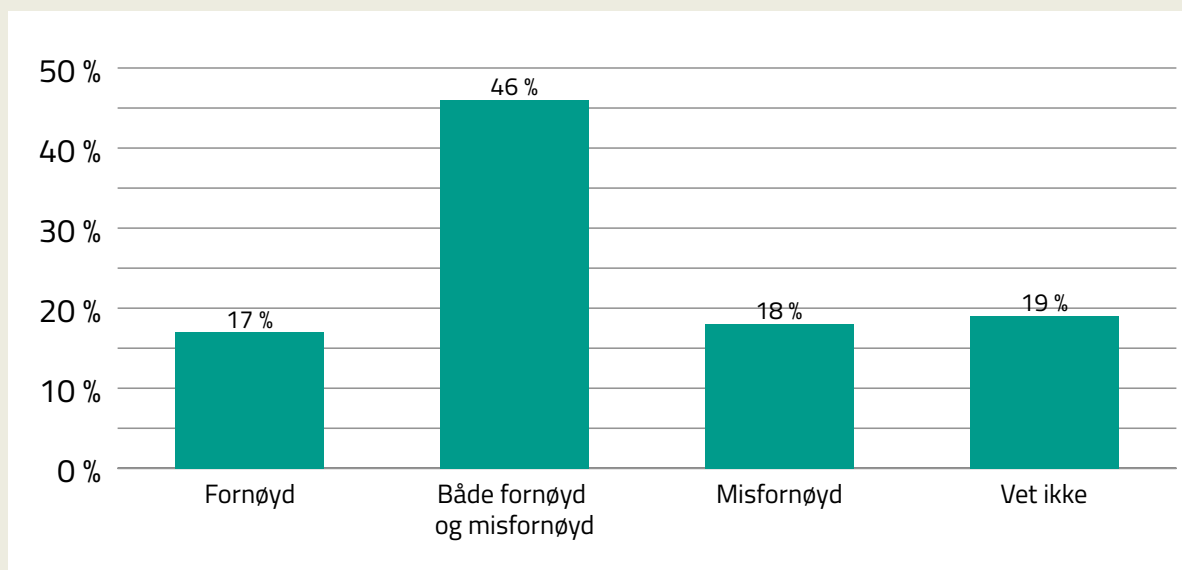
kan ingen holdes ansvarlig for produktet. For de som kopierer andres produkter er det kortvarig profitt som gjelder. De behøver ikke tenke på renommé eller kvalitet, og bruker gjerne billige og helseskadelige stoffer.

Produkter som kan utgjøre en betydelig risiko for folks helse og sikkerhet, piratkopieres i økende omfang. Dette gjelder også produkter hvor det er ytterst viktig at sikkerhetsstandarder og krav til hygienisk/steril produksjon etterlevs.

Eksempler på slike produkter er blant annet motorsager, klatreutstyr, morsmelkerstatning, kosmetikk og sprøytemidler til landbruket. Også mer alminnelige produkter, som klær, vesker og sko kan inneholde ulovlige allergifremkallende stoffer, for eksempel giftig lim eller fargestoffer som ellers er forbudt.

Er man ikke klar over at produktet man står overfor er en piratkopi, kan det også være lett å overse signaler om at produktet kan være farlig.

Hvilken erfaring sitter du igjen med etter kjøp av piratkopier på nett?

Bildet viser et illegalt underjordisk laboratorium hvor det ble produsert piratkopierte beroligende piller for det norske markedet. Foto: Europol

Hvordan avdekke om et nettsted selger falske varer?

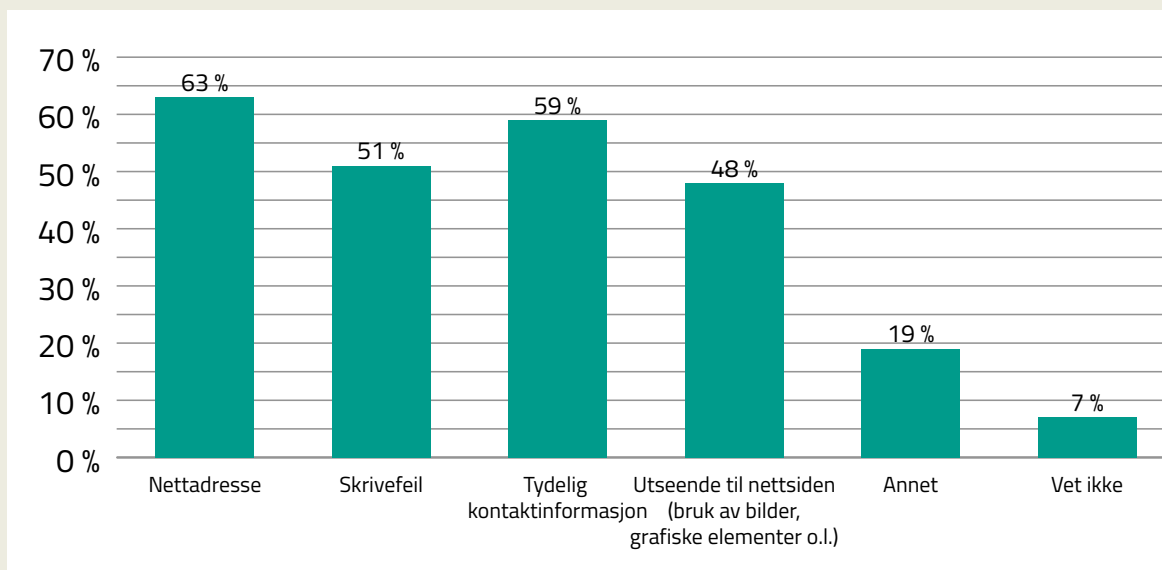
Omkring 60 % av respondentene i undersøkelsen svarer at de sjekker nettadressen og kontaktinformasjon på nettsiden de vil handle fra. Utover dette ser nesten halvparten på utseende og bildene på siden, samt at de ser etter skrivefeil.

Nettsidene ser profesjonelle ut

Det er viktig å gå nettsider man vil handle fra etter i sømmene. Studier og rapporter peker på at de som står bak nettsider der det selges piratkopier blir stadig mer sofistikerte, og benytter det siste innen moderne teknologi. Nettsidene ser profesjonelle ut, og det benyttes gjerne billedmateriale fra de ekte merkevareleverandørene, noe som gir sidene et seriøst og autentisk uttrykk.

Det skal være enkelt å ta kontakt med de som driver nettbutikken. Seriøse aktører opplyser gjerne om firmanavn, adresse, organisasjonsnummer, telefonnummer og e-postadresse. Denne kontaktinformasjonen vil også avdekke om nettbutikken er norsk eller har sitt sete i utlandet.

Hva ser du etter for å avgjøre om nettstedet du vil handle fra tilbyr ekte varer?*

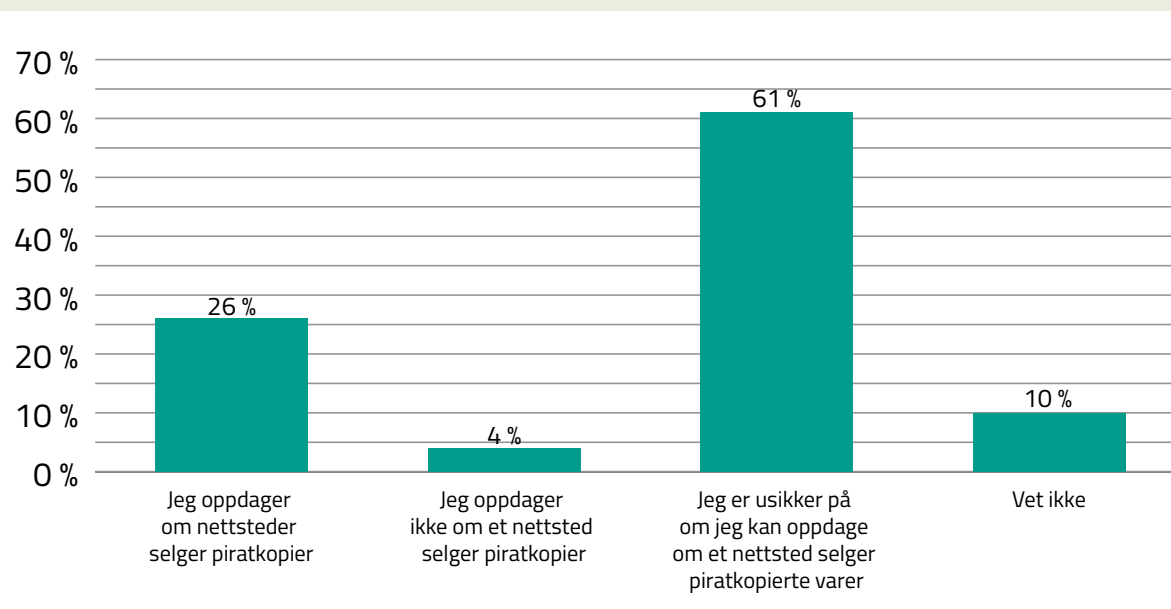
Er det lett å oppdage om et nettsted selger piratkopier?

Mens langt de fleste i undersøkelsen er usikre på om de kan se om et nettsted selger piratkopier eller ikke (61 %) mener også en relativt stor andel (26 %) at de kan oppdage dette. Men hvor lett er det egentlig å avdekke piratkopier på nett?

Med dagens teknologi ser en del piratkopierte produkter så å si identiske ut med originalproduktet. Også emballasje, bruksanvisninger og liknende kopieres til minste detalj. Det kan være svært krevende å avdekke falske produkter med det blotte øyet. I mange tilfeller må det eksperter hos originalprodusenten til for å avdekke om man står overfor en piratkopi. Samtidig kan kopiproduktet ha vesentlige kvalitet- eller sikkerhetsmessige mangler.

Ser man dette i sammenheng med at flere og flere typer produkter som de fleste forbrukere ikke forbinder med piratkopiering også forfalskes, er det en fare for at man kan komme i skade for å kjøpe et falskt produkt fordi man er ukritisk og ikke sjekker nettsiden nøye nok.

I hvilken grad mener du at du er i stand til å oppdage om et nettsted selger ekte eller piratkopierte varer?

SKF er en av verdens ledende produsenter av kulelager, blant annet til bilindustrien. De jobber intensivt med å bekjempe piratkopier. Ser du hvilket av produktene som er ekte? Bare det til høyre. Bilde er brukt med tillatelse fra SKF

Nordmenn ønsker å ta etiske valg

Både på spørsmål om hva som anses å være de viktigste grunnene til å unngå piratkopier og på hva som bekymrer mest med piratkopierte varer svarer majoriteten at de ikke ønsker å støtte opp om organisert kriminalitet. En stor andel av de spurte (57 %) er også opptatt av at de falske produktene kan være produsert ved hjelp av utnyttelse av sårbar arbeidskraft.

Videre er mange opptatt av å unngå å få varer av dårlig kvalitet (46,6 %).

I en lignende spørreundersøkelse Tolletaten og Patentstyret gjennomførte i 2018 var den viktigste grunnen til at folk ville unngå piratkopier at de ikke ønsket å støtte organisert kriminalitet. Den gang var også dårlig kvalitet en viktigere grunn enn utnyttelse av sårbar arbeidskraft.

Gjennom en lengere periode i 2020 hadde TV 2 en serie nyhetssaker som belyste skyggesidene ved piratvarehandel. I over ett år jobbet de med serien og lagde reportasjer fra blant annet Kina og Tyrkia. Kanskje har medieoppmerksomhet rundt piratproblematikken bidratt til at flere har blitt klar over piratvarehandelens bakside og samfunnsmessige konsekvenser.

Det kan være klokt å avstå fra å kjøpe falske varer hvis man ikke vil risikere å støtte opp om organisert kriminalitet

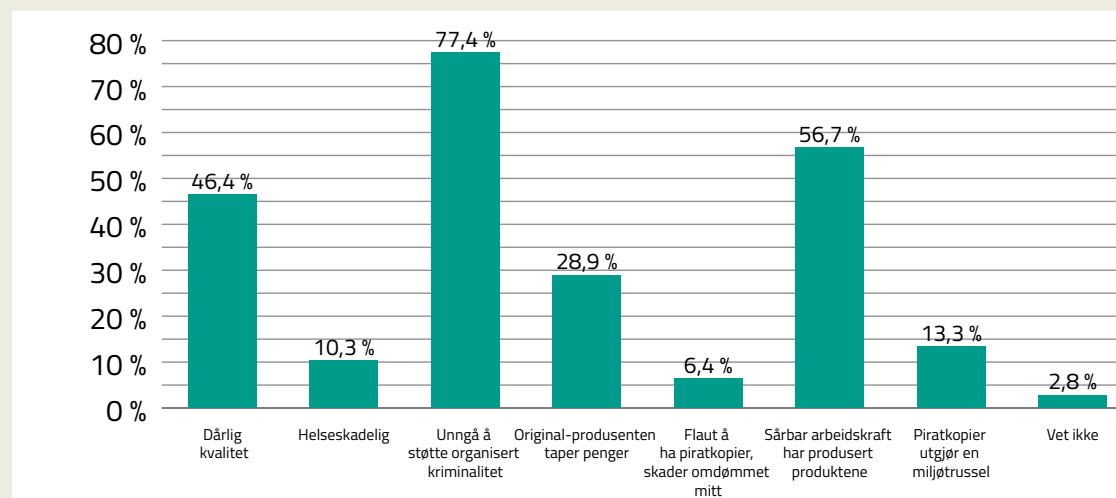
I 2020 ble det publisert en rapport fra Europol og EU Observatoriet som viser med eksempler fra virkelige saker hvordan kriminelle grupper som står bak handelen med kopivarer også er involvert i andre former for alvorlig kriminalitet. Rapporten viser i tillegg hvordan sårbar arbeidskraft utnyttes. Den trekker frem konkrete saker hvor personer har vært tvunget til å arbeide under usikre forhold, og har vært utsatt for forskjellige former for fysisk og psykisk misbruk. I en konkret sak var en rekke arbeidere innkvartert

fire meter under bakken i en bunker der det ble produsert falske sigaretter. De arbeidet under ekstremt farlige og giftige forhold uten at de fikk lov til å forlate området. I et annet tilfelle var arbeiderne låst inne, og i en tredje sak, som dreide seg om produksjon av falske mobiltelefoner, var illegale arbeidere fra Kina innkvartert i et hus med svært dårlige boforhold der produksjonen foregikk.

Livsfarlige arbeidsforhold

Arbeidsforholdene underlagt organiserte kriminelle kan også ha fatale konsekvenser. Vold og drap er ikke kun relatert til andre former for kriminalitet, men også til handel med piratkopier.

Hva synes du er de tre viktigste grunnene til å unngå å kjøpe piratkopier?*

Europol-rapporten omtaler blant annet et tilfelle hvor to personer døde og 16 ble skadet som følge av brann i et lager som ble brukt til produksjon av piratkopierte sigaretter.

Undersøkelsen viser også bekymring for kvalitet og sikkerhet ved varene

Nesten halvparten av de spurte, 48,5 %, er også bekymret for at varen ikke tilfredstiller gjeldende sikkerhetsstandarder. 45,5 % er redd for å få et falskt produkt av dårlig kvalitet.

Falske varer er som regel av langt dårligere kvalitet enn originalproduktene. De som kopierer, bruker vanligvis langt billigere og dårligere materialer enn originalprodusenten. Dette gjør at man i mange tilfeller vil måtte erstatte et billigkjøp fordi varen ikke innfrir.

Piratvarer og miljøutfordringer

Undersøkelsen viser også at miljøtrusselen rundt falske varer er viktig for mange. 17 % av de spurte er bekymret for at falske varer ikke oppfyller gjeldende miljøkrav.

Dårlig kvalitet på piratvarer bidrar til en bruk-og-kast-mentalitet som medfører en lite bærekraftig miljøbelastning. Også ukjente stoffer og kjemikalier i piratvarene er en utfordring for miljøet.

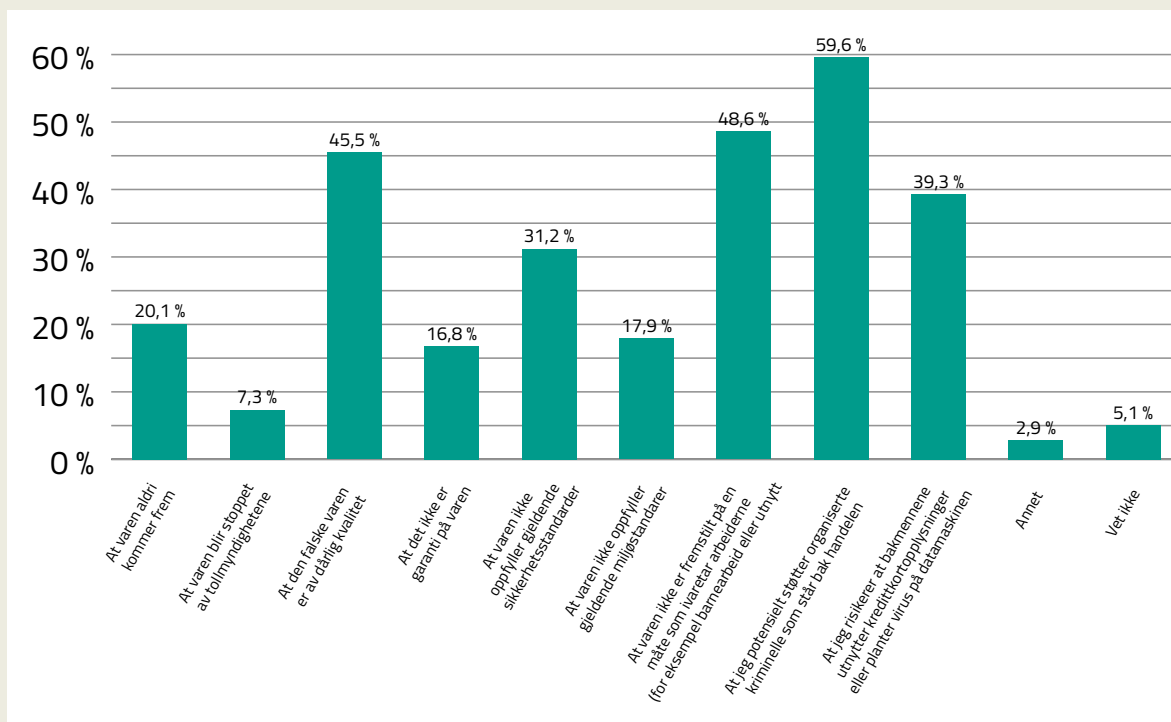

Foto: Tolletaten

Piratkopier gjør resirkulering vanskelig

Enorme mengder piratkopierte varer destrueres hvert år, som solbriller, vesker, sko, medisiner, elektronikk, batterier, plantevernmidler, solbriller, vesker og sko. Graden av giftstoffer og usikkerhet knyttet til sammensetningen av kjemikalier i mange av de ulovlige produktene, særlig i elektronikk, gjør resirkulering vanskelig og kostbart.

Hva er du mest bekymret for ved kjøp av et produkt som kanskje er en piratkopi?*

2021

Patentstyret og Tolletaten

Redaktør: Hedvig Bengston,
Juridisk og internasjonal stab,
Patentstyret

Grafisk formgiving: Sara Holte Næss,
Patentstyret

www.velgekte.no
post@patentstyret.no